ANALIZA POLITIKE "ZHBËRJA E PROGRESIT?", NGA KËSHILLI PËR POLITIKA TË DEMOKRATIZIMIT (DPC)

BE-ja dhe SHBA-ja duhet ta ndryshojnë qasjen e vet ndaj Kosovës

"Është ironik fakti që dëmi që BE-ja dhe SHBA-ja i shkaktuan demokracisë së brishtë të Kosovës, tani rrezikon vetë progresin e arritur përmes dialogut. Me qëllim që të parandalohet përshkallëzimi i mëtutjeshëm i situatës dhe të forcohet demokracia e sundimi i ligjit në Kosovë, BE-ja dhe SHBA-ja duhet të bëjnë një sërë ndryshimesh në politikat e tyre në raport me Kosovën", thuhet në analizën e DPC-së

Një kritikë e ashpër e politikës së Bashkimit Evropian dhe Shteteve të Bashkuara të Amerikës të këmbimit të demokracisë me zgjidhjen e mosmarrëveshjeve rreth statusit të Kosovës mes Kosovës dhe Serbisë i bëhet në analizën politike "Zhbërja e progresit?", të publikuar të enjten nga Këshilli për Politika të Demokratizimit (Democratization Policy Council – DPC), një organizatë me seli në Washington.

Në analizë, që për autor ka analistin gjerman, Bodo Weber, një njohës i mirë i zhvillimeve në Kosovë dhe Ballkan, konstatohet se BE-ja dhe SHBA-ja, prej vjeshtës së vitit 2014, kur kanë ndërhyrë në krijimin e Qeverisë PDK-LDK, i kanë shkaktuar dëm demokracisë së brishtë kosovare, me synimin e arritjes së përparimit në procesin e dialogut në Bruksel.

Pasi jep një kronologji të zhvillimeve politike në disa vitet e fundit në Kosovë, rolit të bashkësisë ndërkombëtare si dhe pasojave për vendin, analiza jep një listë rekomandimesh për BE-në, SHBA-në, Gjermaninë dhe Britaninë e Madhe, të cilat thuhet se duhet të bëjnë një sërë ndryshimesh në politikat e tyre në raport me Kosovën, me qëllim që të parandalohet përshkallëzimi i mëtutjeshëm i situatës dhe të forcohen demokracia e sundimi i ligjit në Kosovë.

Analiza

Sipas analizës, në nëntor të vitit 2014, Perëndimi, nën drejtimin e Berlinit dhe Brukselit, ndihmoi në arritjen e marrëveshjes së koalicionit në mes të dy subjekteve më të mëdha politike në Kosovë, Partisë Demokratike të Kosovës (PDK) dhe Lidhjes Demokratike të Kosovës (LDK). Kjo marrëveshje i dha fund bllokadës pesëmujore, e cila erdhi si rezultat i rreshtimit të LDK në koalicionin LAN me partitë opozitare, pas zgjedhjeve parlamentare të qershorit. LAN kishte siguruar shumicën parlamentare të nevojshme për krijimin e Qeverisë, por funksionalizimi i koalicionit qeverisës u pamundësua nga dy vendime shumë kontroverse të Gjykatës Kushtetuese të Kosovës, të cilat, sipas të gjitha informacioneve të disponueshme, ishin marrë nën presion të fuqishëm politik, nga partia deri atëherë në pushtet PDK.

Analiza më tej përkujton se edhe në pranverë të vitit 2011, Perëndimi, nën drejtimin e SHBA-së dhe me ashpërsi më të madhe se në vitin 2014, kishte ndërmjetësuar marrëveshjen mes PDK dhe LDK, duke i dhënë kështu fund krizës institucionale, e cila i mundësoi PDK që të mbetet në pushtet. Në kuadër të marrëveshjes Kuvendi kishte zgjedhur Atifete Jahjagën si kandidate të përkohshme për postin e Presidentit. Por reformat të cilat synonin të adresonin defektet e sistemit zgjedhor dhe instalimin e një sistemi gjysmëpresidencial të qeverisjes nuk u realizuan, me gjithë faktin që ishin pjesë e marrëveshjes. Qeveria e drejtuar nga PDK-ja dhe Presidentja vazhduan punën deri në fund të mandatit të plotë.

"Ajo çfarë e lidh performancën e BE-së dhe SHBA-së në këto dy raste janë zhvillimet e verës së vitit 2011. Në atë kohë, shpërthyen përplasjet e dhunshme në mes të serbëve, Policisë së Kosovës, dhe KFOR-it në pjesën veriore të vendit të dominuar nga popullsia serbe. Si përgjigje ndaj eskalimit të situatës dhe dhunës, BE-ja në udhëheqjen e Gjermanisë, dhe me mbështetjen e Mbretërisë së Bashkuar dhe SHBA-së, u bë faktor i rëndësishëm në përcaktimin e politikave. Si rezultat, BE-ja mori rolin e ndërmjetësit në dialogun në mes të Beogradit dhe Prishtinës", thuhet në analizë.

Nënshkrimi i Marrëveshjes për normalizimin e marrëdhënieve në mes të Kosovës dhe Serbisë, në prill të vitit 2013, duket se arriti të bindë BE-në dhe SHBA-në se dialogu duhet të jetë prioriteti kryesor, duke i lënë kështu në rend të dytë çështjet që ndërlidhen me demokratizimin dhe sundimin e ligjit, thuhet në analizë, e cila konstaton se "përderisa mund të ketë qenë e nevojshme që dialogu të vihet në rend të parë për një periudhë të caktuar derisa të sigurohet sovraniteti dhe integriteti i plotë territorial i Kosovës, si parakusht për demokraci të qëndrueshme dhe sundim të ligjit, Perëndimi ka treguar performancë jo të mirë në demokratizimin e mëtutjeshëm dhe sundimin e ligjit, si pasojë e mungesës së vizionit strategjik".

"Duke i koncentruar përpjekjet e tyre në zgjidhjen e konflikteve që ndërlidhen me statusin, BE-ja dhe SHBA-ja vazhdimisht u kanë dhënë prioritet këtyre çështjeve në këmbim të demokracisë dhe sundimit të ligjit. Në emër të stabilitetit dhe vazhdimësisë, SHBA-ja braktisi përgjegjësinë e vet si garantuese e marrëveshjes së vitit 2011. Pasi i zuri vendin SHBA si akteri kryesor i Perëndimit, në vitin 2013 BE-ja toleroi miratimin e Ligjit për Amnistinë, një ligj thellësisht problematik, dhe aplikoi qasje jo konsistente në fushën e sundimit të ligjit duke vendosur në njërën anë që gradualisht të tërheqë kompetencat ekzekutive të EULEX, dhe në anën tjetër të mbështes krijimin e Gjykatës Speciale", thuhet aty.

"BE-ja dhe SHBA-ja mbështetën krijimin e koalicionit të madh në vitin 2014, duke shkelur kështu parimet e demokracisë parlamentare. Në dhjetë komunat me shumicë Serbe, BE-ja toleroi manipulime në shkallë të gjerë në zgjedhjet lokale të vitit 2013 dhe në ato parlamentare të vitit 2014, që kishin për qëllim të sigurojnë fitoren e Listës Serbe, si subjekt politik që mbështetej nga Beogradi. Kjo mundësoi rikthimin e Beogradit në gjashtë komunat me shumicë serbe në pjesën jugore të vendit, zhdukjen e pluralizmit politik, dhe asgjësimin e reformave të qeverisjes lokale të proklamuara nga Perëndimi si suksese gjatë viteve të mëparshme. Demokracia lokale në pjesën jugore të vendit, që edhe ashtu ishte fragjile, u shkatërrua tërësisht. Njëkohësisht nuk është shënuar ndonjë progres sa i përket demokracisë lokale në katër komunat me shumicë serbe të veriut", thuhet në analizë. "Në pjesën tjetër të vendit të dominuar nga popullsia shqiptare, demokracia dhe sundimi i ligjit vazhdojnë të jenë në nivel jo të kënaqshëm dhe të rënduara nga problemet strukturore. Ekonomia e dobët dhe e paqëndrueshme e Kosovës, e bazuar kryesisht në remitancat nga jashtë, u kërcënua edhe më shumë pas rritjes parazgjedhore të pagave në sektorin publik për 25%. Vala e migrimit masiv të azilkërkuesve nga Kosova në vendet e anëtare të BE-së në fund të vitit 2014 dhe fillim të vitit 2015 erdhi në masë të madhe si reagim i qytetarëve ndaj mënyrës se si ishte formuar Qeveria. Pjesa dërrmuese e qytetarëve kanë humbur shpresën që sistemi politik i vendit të tyre mund të sjellë ndryshime në të ardhmen e afërt".

Rekomandimet

Analiza konstaton edhe se, "duke u përqendruar tërësisht te dialogu, i cili drejtohet duke u bazuar në veprime taktike, afatshkurtra dhe shkurtpamëse, BE-ja dhe SHBA-ja kanë kontribuuar drejtpërdrejt dhe në mënyrë të vazhdueshme në përkeqësimin e këtyre trendëve. Në më pak se një vit pasi BE-ja mbështeti marrëveshjen e koalicionit që kishte për cak kthimin në binarë dialogun Beograd-Prishtinë, Kosova sërish ballafaqohet me krizë institucionale, pas protestave dhe bllokadës parlamentare nga ana e opozitës. Është ironik fakti që dëmi që BE-ja dhe SHBA-ja i shkaktuan demokracisë së brishtë të Kosovës, tani rrezikon vetë progresin e arritur përmes dialogut. Me qëllim që të parandalohet përshkallëzimi i mëtutjeshëm i situatës dhe të forcohet demokracia e sundimi i ligjit në Kosovë, BE-ja dhe SHBA-ja duhet të bëjnë një sërë ndryshimesh në politikat e tyre në raport me Kosovën:

- BE-ja dhe SHBA-ja duhet të përmbahen nga intervenimi i drejtpërdrejtë në formimin e qeverive, dhe në vend të kësaj të mbajnë qëndrime të bazuara në parimet themelore të sundimit të ligjit dhe demokracisë parlamentare. Nëse këto parime do të shkelen sërish në arritjen e marrëveshjeve për krijimin e Qeverisë, atëherë BE-ja dhe SHBA-ja duhet të kërcënojnë me bojkotimin e qeverisë së krijuar, dhe pezullimin e proceseve integruese në BE;
- Në kuadër të kornizës së MSA-së, BE-ja me mbështetjen e SHBA-së, OSBE-së dhe Këshillit të Evropës, duhet të iniciojë proceset reformuese në sistemin zgjedhor, duke përfshirë Qeverinë, partitë opozitare dhe shoqërinë civile, madje duke u bazuar në propozimet ekzistuese të sektorit të shoqërisë civile;
- BE-ja duhet urgjentisht të zhvillojë një strategji koherente e cila maksimizon përdorimin e instrumenteve të ndryshme për promovimin e sundimit të ligjit dhe forcimin e pavarësimin e gjyqësorit. Strategjia duhet të jetë e koncentruar kryesisht në fuqizimin e gjyqtarëve, prokurorëve dhe shërbimit policor, në mënyrë që të trajtojnë rastet e nivelit të lartë të korrupsionit dhe krimit të organizuar, dhe në dhënien e një roli më të rëndësishëm organizatave vendore të shoqërisë civile në promovimin e sundimit të ligjit;
- Me gjithë dallimet fondamentale në shumë politika, diplomatët e shteteve anëtare të BE-së dhe të SHBA-së duhet të nisin komunikimin me subjektin opozitar Vetëvendosje, e në veçanti SHBA-ja duhet t'i jap fund bojkotimit të kontakteve me Lëvizjen Vetëvendosje;
- FMN-ja duhet t'ua bëjë të qartë autoriteteve kosovare së në rast se vendosin të rrisin pagat në sektorin publik para zgjedhjeve, në atë nivel sa të shkaktojnë paqëndrueshmëri fiskale, atëherë do të ndërpriten marrëveshjet ekzistuese Standby, dhe nuk do të ketë perspektivë për marrëveshjet të tilla në të ardhmen;
- Gjermania, SHBA-ja dhe Mbretëria e Bashkuar duhet të zhvillojnë një plan gjithëpërfshirës për zgjidhjen e mosmarrëveshjeve rreth statusit të Kosovës dhe sovranitetit të kufizuar përmes procesit të integrimit në BE. Plani duhet të jetë i dizajnuar nga këndvështrimi i rezultateve të pritura, respektivisht anëtarësimit të Serbisë dhe Kosovës në BE, si anëtarë të plotë dhe sovranë që kanë njohje reciproke;
- Berlini dhe Londra duhet t'u qasen në mënyrë proaktive qytetarëve të Kosovës dhe elitave politike në mënyrë që t'u shpjegojnë dhe të lobojnë për politikat e tyre dhe t'i sigurojnë ata se dialogu dhe eliminimi i strukturave paralele nuk do të hapin rrugën për asnjë formë të autonomisë territoriale për serbët, që të në ardhmen do të mund të pakësonte sovranitetin e Kosovës;
- BE-ja dhe SHBA-ja duhet t'u kthehen gjuhës së qartë dhe mesazheve drejt Beogradit sikur para vitit 2014, në mënyrë që të kufizojnë hapësirën manovruese të Qeverisë së Serbisë për qëndrimet publike në lidhje me karakterin neutral ndaj statusit që sipas tyre kanë dialogu dhe marrëveshja e Prillit;
- BE-ja duhet të insistojë që Statuti i Asociacionit të Komunave Serbe të jetë në kuadër të kornizës që ofrojnë ligjet e Kosovës, të jetë i bazuar në konceptin e funksioneve komunale, dhe të ketë kompetenca të definuara qartë;
- BE-ja dhe SHBA-ja duhet të kërkojnë nga Serbia që menjëherë të tërheqë strukturat paralele të shtetit serb nga komunat e Kosovës;
- BE-ja dhe SHBA-ja duhet të zhvillojnë një plan strategjik për eliminimin e nëntokës politiko-krimi-nale në veriun e vendit, si parakusht për demokraci dhe sundim të ligjit;
- Kjo nuk do të arrihet me integrimin e policisë serbe dhe gjyqësorit, të dy këto institucione që kanë qenë të kushtëzuara që të mos prekin këto çështje, por përmes vendosjes së themelit për transformim të suksesshëm. Plani duhet të jetë pjesë integrale e dialogut në të ardhmen, pasi të jetë implementuar tërësisht Marrëveshja e Prillit;
- BE-ja duhet të bëjë presion për të reformuar legjislacionin që ndërlidhet me financimin e subjekteve politike, duke vënë theksin në ndalimin e financimit të subjekteve politike Serbe nga Beogradi;
- BE-ja dhe donatorët e tjerë perëndimorë duhet të mbështesin organizatat e shoqërisë civile, mediat e pavarura dhe aktorët e tjerë socialë që të luftojnë represionin politik të zyrtarëve komunalë të Listës Serbe në komunat me shumicë serbe në pjesën jugore të vendit dhe të krijojnë sërish kushtet themelore për pluralizmin politik".

© KOHA Ditore

Një kritikë e ashpër e politikës së Bashkimit Evropian dhe Shteteve të Bashkuara të Amerikës të këmbimit të demokracisë me zgjidhjen e mosmarrëveshjeve rreth statusit të Kosovës mes Kosovës dhe Serbisë i bëhet në analizën politike "Zhbërja e progresit?", të publikuar të enjten nga Këshilli për Politika të Demokratizimit (Democratization Policy Council – DPC), një organizatë me seli në Washington

Zhbogar: Kosovës i duhet ende punë për viza

PRISHTINË, 12 NËNTOR - Raporti i Progresit, që tash ka emrin Raporti për Kosovën, tregon haptas vendin në të cilin ndodhet Kosova në rrugët e saj evropiane, ka thënë në "Rubikon" përfaqësuesi i BE-së për Kosovën, Samule Zhbogar.

Sipas tij, këtë vit ky raport ka një gjuhë shumë më të qartë dhe nuk flet edhe shumë për progresin që ka arritur vendi brenda një viti.

"Për Kosovën themi se është në fazën e hershme; gjë që është logjike, sepse sapo kemi nënshkruar MSA-në dhe është një fazë fillestare e bashkëpunimit, e reformimit që shpie drejt integrimit evropian. Kanë ndodhur gjëra të mira. Përmirësime të cilat i kemi vlerësuar, mirëpo ka pasur edhe sfida dhe dobësi, të cilat i kemi përmendur. Raporti duhet të përdoret si mjet për Qeverinë e Kosovës dhe jo vetëm, por edhe për institucionet e Kosovës që të shohin se çfarë duhet të bëhet në drejtim të lëvizjes së reformave para".

Megjithatë, Zhbogar shprehet optimist se gjërat do të përmirësohen, pasi, sipas tij, Kosova ka treguar si e ndjek çdo udhëzim që i referohet nga BE-ja.

"Prandaj duhet vlerësuar se çfarë ka arritur Kosova. Natyrisht që procesi i liberalizimit të vizave nuk trajtohet në Raport, por edhe në këtë drejtim është arritur progres i madh. Do të flasim për këtë sigurisht më vonë. Mirëpo edhe kjo është arritje. Optimizmi i kujdesshëm është i mirë, nëse Qeveria do të vazhdonte me reformimin, apo edhe nëse do ta përshpejtonte atë. Ne jemi pak kritikë me shpenzimin e buxhetit, i cili duhet të orientohet më shumë në krijimin e rritjes ekonomike. Mendoj se gjërat mund të përmirësohen, në mënyrë që vitin e ardhshëm të kemi një raport edhe më të mirë". (koha.net)